

ابعاد سیاسی حج

از دیدگاه قرآن

با پوزش از خوانندگان گرامی، به مناسبت ایام حج استثناء این مقاله به جای مقاله " شخصیت زن از دیدگاه قرآن " درج می گردد.

یکی از آثار شوم استعمار فرهنگی در جهان اسلام، این بود که کوشیدند مسلمانان را از حقیقت اسلام جدا سازند و نگذارند اسلام با همه ابعادش در جهان پیاده گردد و حتی المقدور مسلمانان، تنها به برخی از ابعاد اسلام، آشنا بوده و ابعاد دیگران را از محیط حیات و زندگی خویش خارج نمایند و در داور تر این که به همان اندازه که آشنا هستند، قانع باشند و اسلام را همان بدانند. تا آنجا که استعمارگران و مزدورانشان با القائات شیطانی به بسیاری از مسلمانان تفهیم کردند که اسلام یک آئین تنها عبادی است و کاری به زندگی مردم ندارد و بالاخره دین از سیاست جدا است. در این وسوسه ابلسی به قدری توفیق یافتند که عده ای از مسلمانان ناآگاه و بی بصیرت، هرگونه حرکت صحیح اسلامی را که باز زندگی جامعه مماس بود، سیاسی و غیر اسلامی دانستند و شخصیت‌های والای اسلامی را به جرم دفاع از اسلام واقعی، محکوم کردند و برای افراد منزوی و راهب منش، قداستی " کاذب " قائل شدند.

نفوذ استعمار فرهنگی در متن جوامع اسلامی تا آنجا پیشرفت کرده که اخیراً برخی از دانشمندان که خود را مرهون حکومت‌های مادی و غیر اسلامی می دانند و نشان را از آن طریق به کف می آورند، برای خوشایند شیاطین استعمار، اظهار

نظر کردند که حرکت‌های بت‌شکنانه مسلمانان ایران در مکه مکرمه و مدینه طیبه، غیر اسلامی و خلاف مراسم حج می‌باشد و اعلام برائت از مشرکین را مخالف شئون حج معرفی نمودند و سعی کردند تا مسلمانان را نیز قانع‌کنند، که خوشبختانه اکثریت قاطع مسلمانان جهان همراه با مسلمانان ایران در سایر مناطق جهان نیز برضد مستکبرین، فریاد کشیدند.

شگفت‌آمیزتر اینکه برای بی‌روح و بی‌حکمت جلوه دادن اسلام، و سرکوب مسلمانان آزاده و بیدار، از اصطلاحات ویژه خود اسلام استفاده کرده به عنوان مبارزه با شرک، زندگی شرک‌آلود را پیاده می‌کنند و با توحید ناب و خالص مبارزه می‌نمایند. چماقی از واژه "شرک" در دست گرفته هرگونه حرکت بت‌شکنانه و ابراهیم‌وار را می‌کوبند و آن را خلاف توحید و باعث شرک می‌دانند.

مزدوران استعمار در مبارزات خویش، اندیشه‌ها و افکار مردم را نشانه گرفته، سعی در تخدیر و انحراف عقیده و اندیشه آنان دارند، هرگاه در ایام مخصوص مراسم حج، سخنی از ظلم و بیداد ستمگران و طاغوتیان به میان بیاید، یا مظلومی فریاد برآورد و یا پیشنهادی برای وحدت، تشکل و قدرتمندی مسلمانان، داده شود صریحا آن را رد نموده می‌گویند اینها سیاست است و باید مناسک حج از اعمال و حرکت‌های سیاسی مبرا باشد.

شگفتا چگونه اسلام را که آئین دنیا و آخرت است و ضامن سعادت انسانها در همه ابعاد زندگی می‌باشد، از متن زندگی دور می‌سازند و می‌خواهند آن را تنها یک سلسله احکام عبادی معرفی نمایند؟ چگونه می‌خواهند با بی‌خبرنگاه داشتن مردم از ایدئولوژی اصیل و آزادی بخش اسلامی به استثمار و چپاول خود و بردگی و تحمیق مردم ادامه دهند؟

منافع حج در قرآن

آیا حج تنها یک عبادت است؟ که قرآن مجید دستور اکید صادر می‌کند که از سراسر جهان مردم، سواره و پیاده به سوی کعبه بیایند در جایگاه ابراهیم و مرکز بت‌شکنی، گرد هم جمع شوند؟ وَ اَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَى كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ^۱ ... و در میان مردم اعلام کن تا به عنوان

حج، پیاده و سواره از هر راه دور به سوی تو آیند" این دستور و این اعلام همگانی و جهانی، غیر از آن است که باید یک کنگره عظیم جهانی و مرکز شکل و وحدت از تمام طوائف و نژادهای مختلف، از خداپرستان جهان، تشکیل گردد، تا پیرامون منافع و مصالح جهان اسلام و انسانهای مختلف و چگونگی ابلاغ رسالت توحیدی و نشر معارف الهی، تبادل نظر و بحث و گفتگو شود؟

این حقیقت در آیه بعد در قرآن مجید، به صراحت اعلام شده است
 لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَّعْلُومَاتٍ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ
 فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطِمْؤُوا بِالْبَاسِ الْفَقِيرِ^۲ تا در " آن کانون وحدت و برادری" شاهد منافع گوناگون خود و در آن ایام خاص و ویژه در حال ذکر و یاد الله باشند که خدای متعال به آنان از بهائم و چهارپایان روزی داده است، پس از این نعمتهای الهی خود بخورید و تنگدستان و فقرا را نیز اطعام نمائید"

لازم به یادآوری است که جمله ليشهدوا منافع لهم، به طور اعم و اطلاق بیان شده و منفعت خاصی را نشان نداده است بلکه هر نوع منفعت (که اتفاقاً بیشتر منفعت دنیوی و مصالح اجتماعی و سیاسی متبادر است) را شامل می گردد و حاکی از آن است که طبعاً مسلمانان جهان نسبت به بسیاری از مسائل مهم بی خبرند و باید در برابر این مسائل قرار گیرند و در مورد مصالح مسلمین، شهود و حضور داشته باشند و در هر سال یک بار باید این کنگره جهانی تشکیل گردد تا منافع، مصالح، و مسائل جهان اسلام مورد مذاقه قرار گیرد و همه مسلمانان جهان در جریان امر و تصمیمات قرار گیرند.

کنگره اندیشه و میدان عمل

جالب توجه است که قرآن مجید، پس از بیان آیات مربوط به مناسک حج، بلافاصله آیات مربوط به جهاد و دفاع از حریم اسلام و منافع و مصالح مسلمین را خاطر نشان می سازد و می فرماید:

ان الله يدافع عن الذين امنوا ان الله لا يحب كل خوان كفور، اذن للذين يقاتلون بانهم ظلموا وان الله علىٰ نصرهم لقدير، الذين اخرجوا من ديارهم

بغير حق الا ان يقولوا ربنا الله ولولا دفع الله الناس بعضهم ببعض لهدمت صوامع وبيع وصلوات و مساجد يذكر فيها اسم الله كثيرا و لينصرن الله من ينصره، ان الله لقوى عزيز، الذين ان مكناهم في الارض اقاموا الصلوة و اتوا الزكوة و امروا بالمعروف و نهوا عن المنكر و لله عاقبة الامور آ " بي ترديد، خدای متعال از آنان که ایمان آورده اند دفاع می کند و خدا هرگز هیچ خیانتکار ناسپاسی را دوست نمیدارد. به آنان که مورد جنگ و تجاوز قرار گرفته اند، رخصت داده شده است که از خویش دفاع کنند زیرا برآنان ظلم و ستم شده است و بی شک خدای متعال، برپاری آنان قادر و توانا است.

آنان که به ناحق از خانه و دیارشان اخراج و آواره شده اند (و گناهی نداشته اند) جز اینکه گفته اند پروردگار ما الله است و اگر نبود رخصت جنگ و اینکه خدا ستم برخی از مردم را به وسیله برخی دیگر دفع نمی کرد، همانا صومعه ها، دیرها و کنشتها و مساجدی که درآنها ذکر خدا بسیار می شود همگی خراب و ویران می شدند و بدیهی است که خدای ناصر، قطعا کسی را که اوراپاری می کند، نصرت و یاری خواهد نمود، که خدا دارای کمال قدرت و توانائی است.

یاوران خدا کسانی هستند که اگر آنان را در روی زمین اقتدار، حکومت و مکننت بخشیم، نماز را برپا میدارند (هدف نماز را ادامه می دهند) و زکات را به مستحقان می دهند، و امر به معروف می نمایند و مردم را از منکرات و زشتیها باز میدارند و سرانجام همه کارها در دست خدا است "

ناگفته پیدا است که آیات کریمه قرآن رابطه بین حج و جهاد را بیان داشته و ارتباط میان کنکرة اندیشه و تفکر و تصمیم گیری را با جبهه پیکار و جنگ اظهار کرده است نمایندگان کلیه فرق اسلامی از سراسر جهان در کنار کعبه جایگاه بت شکنی و مرکز ابراهیم خلیل و رسول اکرم (ص) و امام علی (ع) قهرمانان توحید و کوبندگان شرک و طاغوت، گرد آیند و پس از اطلاع و آگاهی از همه مسائل و تبادل افکار، و پس از تصمیم گیری های لازم، به جنگ شیاطین و طاغوتیان و استعمارگران بپردازند و با قدرت الهی خویش دست مستکبران و مزدورانشان را قطع نمایند.

کعبه مرکز قیام و قوام

قرآن مجید " کعبه " " مطاف " حاجیان را هسته مرکزی قیام و مقاومت و

قوام و استحکام بخش حیات و زندگی مردم معرفی کرده می فرماید جعل الله الكعبة البيت الحرام قیاما للناس^۴ " خدای متعال کعبه، بیت الله الحرام را ، برای مردم ، مرکز قیام و عامل استحکام و قوام زندگی قرار داده است " بدیهی است که مسلمانان سراسر گیتی ، هرچه به وسیله اجتماعات مانند نماز جماعتها ، نماز جمعه ها ، و " ایام الهی " که در طول سال هست ، به بسیاری از مشکلات زندگی و مسائل و مصالح مردم رسیدگی می کنند ولی طبعاً ممکن است از شرق و غرب و جنوب و شمال جهان اسلام ، اطلاع دقیق نداشته و از یکدیگر بی خبر باشند ، اینجا لازم است که سالی یکبار در مرکزی که خاطره بزرگترین شخصیت‌های جهان بشریت را تجدید می کند و اعمال قهرمانانه تاریخ سراسر افتخار آنان را به خاطر می آورد و درس توحید و مبارزه با شرک و طاغوت رافرا می دهد ، اجتماع کنند ، عرب و عجم ، سیاه و سپید ، سرخ پوست و زرد پوست و ... از خاور و باختر جهان ، در کنار هم جمع شوند و از حیات و زندگی اسلامی خویش آگاه گردند و به گونه " ید واحدة " و با پیوند اخوت که " انما المومنون اخوه ، قدرتی خلل ناپذیر و الهی تشکیل دهند و آنچه را که برخلاف مسیر الهی و انسانی است با نیروی غیر قابل معارض خویش طرد و دفع نمایند .

آیا یک قانون و عاملی سیاسی از این بالاتر در دنیا متصور می شود؟ از همینجا نیز معلوم می گردد که چرا استعمارگران و مزدورانشان ، سعی در بی محتوا کردن آئین حج دارند و چرا آن را از سیاست جدا می شمارند؟ تا مسلمانان از این قدرت خدائی و از این نعمت بزرگ اسلامی بی بهره بمانند و تنها به شکل و صورت این مراسم اکتفا نمایند و از روح آن بی خبر باشند .

روش سیاسی پیامبر (ص) به فرمان وحی

پیامبرگرامی اسلام ، عملاً این حقیقت را به نقل قرآن کریم ، خود نشان داده است آنجا که در سال نهم هجرت فرزند کعبه حضرت امام علی (ع) را امر فرمود تا آیات برائت را در موسم حج ، در میان امواج خروشان مردم قرائت نماید و قطعه نامه ای کاملاً سیاسی را به همگان اعلام دارد در همان موقع بود که " ۱۶ "

آیه بر رسول معظم اسلام نازل و به اینگونه آغاز گشت:

برائة من الله و رسوله الى الذين عاهدتم من المشركين فسيحوا فى الارض اربعة اشهر و اعلموا انكم غير معجزى الله و ان الله مخزى الكافرين و اذان من الله ورسوله الى الناس يوم الحج الاكبر ان الله برى من المشركين و رسوله فان تبتم فهو خير لكم و ان توليتم فاعلموا انكم غير معجزى الله و بشر الذين كفروا بعذاب اليم" ۵

" اخطار " این اعلام برائت و بیزاری است از ناحیه خدا و رسولش نسبت به آن گروه از مشرکین که با آنان معاهده و پیمان بسته اید " پس چهارماه مهلت دارید که در زمین گردش کنید و بدانید شما توان مقابله با خدا را ندارید و بی شک خدا کافران را ذلیل و رسوا خواهد کرد .

و این اشعار و اعلام است از ناحیه خدا و رسولش به همه مردم در روز حج اکبر " که همگان بدانند " بی تردید خدا و رسول او، از مشرکان بیزارند پس " هان ای مشرکان " اگر توبه کردید و به اسلام گرویدید که برایتان بسیار خوب و پسندیده خواهد بود و اگر روی برگردانید و توبه نکردید بدانید که شما قادر به مقابله با قدرت الهی نیستید و به گروه کافران و ناسپاسان عذاب سخت و دردناکی را مژده بده "

مولای آزاد مردان جهان امام علی (ع) پس از قرائت این آیات، قطعنامه کوبنده ای را در چهار ماده با کمال قدرتمندی و قاطعیت ایراد کرد و فرمود هان ای مشرکان :

۱- بت پرستان حق ندارند وارد خانه ، خدا شوند

۲- طواف ، با بدن برهنه، ممنوع و حرام است .

۳- بعداز این هیچ بت پرستی حق شرکت در مراسم حج را ندارد

۴- کسانی که با پیامبر (ص) پیمان عدم تعرض بسته اند و از همان آغاز به پیمان خود وفادار بوده اند، پیمانشان محترم و تا انقضای مدت پیمان، جان و مالشان محترم می باشد، ولی مشرکانی که با مسلمانان پیمانی ندارند و یا عملاً پیمان شکنی کرده اند از این تاریخ (دهم ذی الحجه) به مدت چهار ماه، به آنان مهلت داده می شود تا تکلیف خود را با حکومت اسلامی روشن سازند یا باید

به گروه موحدان و خداپرستان بپیوندند و هرگونه مظاهر شرک و دو گانه پرستی را درهم کوبند و یا اینکه آماده جنگ و نبرد گردند.^۶

آیا حرکتی را سیاسی تر از این عمل قهرمانانه امام علی (ع) و فرمان قاطعانه حضرت رسول اکرم (ص) می توان تصور کرد؟ هنگامی که تمام مسلمانان یا درحال رمی، یا درحال طواف و در بحبوحه انجام مراسم حج بودند، نماینده پیامبر (ص) در جایگاهی بلند قرار گیرد و لغو برخی از پیمان نامه ها را اعلام دارد و موضوع خطر صلح و جنگ را مطرح سازد؟

این عمل و روش آورنده اسلام " رسول اکرم (ص) " و حرکت وصی و پسر عم و باب علمش امام علی (ع)، بهترین الگو و اسوه عملی برای جهانیان نیست ؟

آیا بهترین سرمشق برای ما نمی باشد که باید از قانون الهی حج برای منافع و مصالح اسلام و مسلمین حد اکثر استفاده را نمود.

نقل سایر مقاطع حساس تاریخی که از مراسم حج استفاده شده و از ابعاد سیاسی حج حد اکثر بهره برداری گشته است، از حوصله این مقاله کوتاه خارج است.

۶- تفسیر طبری ج ۱۰ ص ۴۷ سیره ابن هشام ج ۴ ص ۵۴۵

بقیه سقوط قسطنطنیه

در اثر بمباران خراب شده بود ترمیم گردد، او وضع یونانیها را که تسلیم شده بودند سرو صورت داد و مانند اجدادش که تشکیلات مذهبی بلغارها را به حال خود گذارده بودند، وی نیز به پیروی از رسم و روش قدیم کشورداری و متابعت از سنن اسلام، سلسله مراتب یونانیهای ارتدکس را پذیرفت و حتی با اعطای حق قضاوت عرفی، به قدرت کلیسای یونانی افزود.

نخستین کار محمد افزایش جمعیت شهر و تقویت افراد فرق و طبقات مختلف بود و شخصی را که نماینده حقیقی روحانیون ملی بود، به مقام بطریق منصوب نمود^۹

دنباله دارد

۹- تاریخ دول و ملل اسلامی ترجمه دکترهادی جزایری ص ۳۹۳